

سری کتاب‌های آموزشی کمک حافظه

دوراندیشان

مکم حافظ

آیین دادرسی مدنی

در نظم تعلیمی

«جلد دوم»

مؤلف: علی فلّاح

وکیل پایه یک دادگستری و مدرس دانشگاه

سرشناسه:	فلاح، علی- ۱۳۶۴
عنوان و نام پدیدآور:	آیین دادرسی مدنی در نظم تطبیقی ۲/ علی فلاح
مشخصات نشر:	تهران: دوراندیشان، ۱۳۹۱.
فهرست:	سری کتاب‌های آموزشی کمک حافظه دوراندیشان
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۵۷۷۶-۴۶-۱
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	بالای عنوان: کمک حافظه.
عنوان دیگر:	کمک حافظه.
موضوع:	آیین دادرسی مدنی- ایران- راهنمای آموزشی(علی)
موضوع:	آیین دادرسی مدنی- ایران- آزمون‌ها و تمرین‌ها(علی)
موضوع:	دانشگاه‌ها و مدارس عالی- ایران- آزمون‌ها
رده بندی کنگره:	۱۳۹۱ / ۸۸۲۹ / KMH1۷۱

نام کتاب کمک حافظه آیین دادرسی مدنی در نظم تطبیقی جلد دوم

تألیف : علی فلاح

ناشر : دوراندیشان

تیراژ : ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ : اول پاییز ۱۳۹۱

قطع : وزیری

لیتوگرافی و چاپ : ایران مصور

قیمت : ۱۵۰۰۰ ریال

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۷۶-۴۶-۱

آدرس:

تهران - خیابان انقلاب - روبروی ویلا- کوچه کندوان- کوچه وکیل الرعایای پارس- پلاک ۳- واحد ۱

تلفن پخش : ۶۶۷۳۷۶۲۹ - ۶۶۷۳۷۵۸۹

www.Doorandishan.Net

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب برای انتشارات دوراندیشان محفوظ است و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی حق چاپ و نشر تمام یا بخشی از این اثر را بدون موافقت کتبی ناشر به هر صورت اعم از فتوکپی، پلای کپی، جزوه و ... شرعاً و قانوناً ندارد و متخلفین به موجب بند ۵ ماده ۲ قانون حمایت از ناشرین مصوب مجلس محترم شورای اسلامی تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

مقدمه‌ی مؤلف

امیر المومنین علی علیه السلام:

«حَسَنُ الظَّنِّ يُخَفِّتُ الْهَمَّ وَيُنَجِّي مِنَ تَقْلِيدِ الْإِثْمِ»

حسن ظن اندوه را می‌کاهد و از افتادن در بند گناه می‌رهاند. غررالحکم - ص ۲۵

کپی‌برداری‌ها، تقلیدها، به نام خود زدن‌ها و ... جایی برای انگیزه باقی نمی‌گذارند و چه بسا اگر نبود پیگیری‌های دلسوزانه، تشویق‌ها، ترغیب‌ها و بعضاً تهدیدهای شما وارثان خرد و دانایی، صاحبان درک زیبا و کارشناسان تشخیص سیره از ناسیره، شاید هرگز کتابی تحت عنوان «کمک حافظه آیین دادرسی مدنی در نظم تطبیقی جلد دوم» به مرحله طبع و نشر نمی‌رسید.

بی‌گمان در حال حاضر مسئولیت حقیر در ارائه‌ی اثری متفاوت نسبت به آثار قبلی سنگین و سنگین‌تر شده است لذا در تلاشی قریب به دوسال، سبک نوین و ابداعی «مطالعه‌ی تطبیقی comparative study» دوران رشد خود را طی کرده و کم‌کم به سن بلوغ رسیده است.

شاید کمتر شخص حقوقی باشد که با موضوع طرق شکایت از آرا در ارتباط نباشد. از کاربرد عملی این موضوع برای وکلان، قضات، مشاوران حقوقی و ... در محاکم قضایی که بگذریم، یکی از مهم‌ترین مباحث تشکیل‌دهنده هر آزمون حقوقی، مبحث مزبور است.

با همان سبک و روشی که از نگارنده سراغ دارید و چه بسا کامل‌تر و پخته‌تر مباحث طرق شکایت از آرا (واخواهی - تجدیدنظرخواهی - فرجام‌خواهی - اعاده دادرسی و اعتراض شخص ثالث) در بخش نخست کتاب حاضر مورد مطالعه و بررسی تطبیقی قرار گرفته است. همانطور که بارها بیان کرده‌ایم هدف از مطالعه‌ی تطبیقی صرف ارائه‌ی نمودار، جدول، کادرهای آموزشی و ... نیست بلکه تمامی مسائل فوق‌طریقتی دارند برای رسیدن به موضوع قاعده‌مند کردن اذهان اشخاص حقوقی.

کشف قواعد و اصول حاکم بر روح قوانین، ما را از افتادن در دام حفظ کردن مواد قانونی نجات داده و سبب اشراق و تسلطی بس عجیب خواهد شد، به نوعی که شما مدعی زیاده‌بودن بعضی از مواد قانونی خواهید بود، چرا که به راحتی می‌توانید با ذهنی قاعده‌مند بسیاری از قواعد حقوقی را در روح مجموعه‌ی قوانین پیش‌بینی نمایید. بی‌تردید با مطالعه طرق شکایت از آرا در بخش نخست نباید مشکلی در این مباحث برایتان باقی بماند. در بخش دوم کتاب حاضر ضمن کشف ارتباط بین مواد قانونی مواعد، داور، هزینه‌ها، خسارات و قوانین خاص و طرح آنها در کنار یکدیگر تلاش نموده‌ایم ابهامات موجود در این مباحث مهم را رفع کرده و مطالعه‌ی آن را تسهیل نماییم.

انشاءالله این اثر نیز همانند آثار سابق از بنده حقیر مقبول افتاده باشد و با نظرات تخصصی، کارشناسانه و دلسوزانه خویش ما را در راستای کمال این آثار یاری فرمایید.

با سپاس و احترام

علی فلاح

E-mail: fallah.justice@gmail.com

«اگر شخصی رفتار نامیده می‌شود باید همان‌گونه خیابان‌ها و معابر را جارو کند که میکمل آنز نقاشی می‌گردد، بتهوون سمفونی می‌ساخت و شکسپیر شعر می‌سرود.»
او باید آن‌گونه خیابان را جارو کند که تمامی موجودات آسمانی و زمینی بگویند:
«اینجا رفتگری کار می‌کرد که کارش را خوب انجام می‌داد.» مارتین لوتر کینگ

همه‌ی دست‌اندرکاران مؤسسه دوران‌دیشان روز خود را با این امید شروع می‌کنند و در انجام وظایف خود، نهایت توان را بکار گرفته تا بتوانند کتابی در خور و شأن شما خانواده‌ی بزرگ و عزیز حقوقی منتشر نمایند.

کتاب‌های کمک‌حافظه که مورد استقبال خانواده‌ی بزرگ حقوقی (از جمله اساتید، دانشجویان، قضات، وکلاء، کارآموزان و حالت و داوطلبان آزمون‌های حقوقی و...) قرار گرفته ما را متوجه دو پیامد نموده است:

پیامد اول) این استقبال و اعتماد مسئولیت ما را در تألیف و انتشار کتب کمک‌حافظه چند برابر نمود، امیدواریم انتشار کتاب حاضر پاسخی در خور به اعتماد و انتظار شما باشد.

پیامد دوم) این استقبال ممکن است عده‌ایی سودجو را به تکثیر غیرقانونی و کپی‌برداری ترغیب نماید. در خصوص کپی‌برداری این نکته را باید در نظر داشت که فقط مبدع این سبک آموزشی بر تمام ظرایف و زوایای آموزشی طرح اشراف خواهد داشت و بهتر از هر کسی می‌تواند به نیازهای مخاطبین پاسخی در خور اعتمادشان بدهد.

و در خصوص تکثیر غیرقانونی مستحضرید اگر مالکیت معنوی از بین برود، مؤسسات خلاق هم از بین می‌روند یا هرگز ایجاد نمی‌شوند. لذا از شما مخاطب فهیم درخواست می‌کنیم با دقت در خرید کتاب‌های کمک‌حافظه اصلی از مالکیت معنوی، محافظت فرموده و ما را در ارائه خدمات بهتر و تولید کتاب‌های جدید یاری فرمایید.

با آرزوی توفیق

مدیر مؤسسه دوران‌دیشان

قاسم حسین‌آبادی

بخش اول: طرق شکایت از آرا

- مواد قانونی و خواهی ۱۵
- مفهوم و خواهی و آرای قابل و خواهی ۱۸
- کیفیت طرح و خواهی ۲۰
- مهلت و خواهی ۲۱
- آثار و خواهی ۲۲
- کیفیت اجرای احکام غیابی ۲۴
- تطبیق و خواهی با تجدیدنظر خواهی ۲۵

فصل اول:
و خواهی
(۳۰۵ - ۳۰۸)

- بررسی تطبیق مواد قانونی تجدیدنظر و فرجام ۲۷
- مفهوم تجدیدنظر خواهی و آرای قابل تجدیدنظر ۳۹
- اشخاصی که حق تجدیدنظر خواهی دارند ۴۵
- مهلت تجدیدنظر خواهی ۴۷
- جهات تجدیدنظر ۴۹
- آثار تجدیدنظر ۵۰
- ادعای جدید در مرحله تجدیدنظر ۵۲
- ترتیب تجدیدنظر خواهی ۵۴
- رسیدگی و اتخاذ تصمیم در دادگاه تجدیدنظر ۵۹
- مفهوم فرجام خواهی و مختصات آن ۶۴
- آرای قابل فرجام (تطبیق آرای قابل تجدید و فرجام) ۶۵
- اشخاصی که حق فرجام خواهی دارند ۷۰
- مهلت فرجام (تطبیق مهلت تجدیدنظر و فرجام) ۷۱
- آثار فرجام خواهی ۷۲
- ترتیب فرجام خواهی ۷۴
- رسیدگی و اتخاذ تصمیم در دیوان عالی کشور ۷۸

فصل دوم:
تجدیدنظر
(۳۶۵ - ۳۶۶)
فرجام
(۴۱۶ - ۴۶۶)

- ۸۹ مواد قانونی مرتبط
- ۹۴ مفهوم اعاده دادرسی و مختصات آن
- ۹۸ آرای قابل اعاده دادرسی (جهات اعاده دادرسی)
- ۱۰۶ اشخاصی که حق اعاده دادرسی دارند
- ۱۰۷ مهلت اعاده دادرسی
- ۱۰۸ آثار اعاده دادرسی
- ۱۰۹ ترتیب اعاده دادرسی
- ۱۱۲ رسیدگی و اتخاذ تصمیم
- ۱۱۴ مفهوم اعتراض شخص ثالث و مختصات آن
- ۱۱۸ اشخاصی که حق اعتراض ثالث دارند
- ۱۱۹ مهلت اعتراض شخص ثالث
- ۱۲۰ آثار اعتراض شخص ثالث
- ۱۲۱ ترتیب اعتراض شخص ثالث
- ۱۲۵ رسیدگی و اتخاذ تصمیم
- ۱۲۶ بررسی تطبیقی تمامی طرق شکایت از آراء

فصل سوم؛

اعاده

دادرسی

(۴۲۶-۴۴۱)

اعتراض

شخص ثالث

(۴۱۷-۴۲۵)

بخش دوم: بررسی مواعد - داوری - هزینه‌ها - خسارات و قوانین خاص

- ۱۳۱ بررسی تطبیقی مواعد قضایی و قانونی
- ۱۳۵ دادن مهلت و نحوه‌ی تجدید آن
- ۱۳۶ بررسی مصادیق قانونی در قانون آیین دادرسی مدنی

فصل اول؛

مواعد

(۴۴۲-۴۵۳)

- ۱۴۳ مفهوم داوری و انواع موافقت‌نامه‌های داوری
- ۱۴۶ ویژگی‌ها، آثار موافقت‌نامه داوری
- ۱۴۷ شرایط ارجاع امر به داوری

فصل دوم:

داوری

(۴۵۴-۵۰۱)

- ۱۵۰ انتخاب داور
- ۱۵۴ شرایط و ممنوعیت‌های داور
- ۱۵۸ مدت داوری
- ۱۵۸ حقوق و مسئولیت‌های داور
- ۱۵۹ صلاحیت‌های متقابل دادگاه و داور
- ۱۶۱ زوال داوری
- ۱۶۴ نحوه‌ی داوری (آیین رسیدگی داوری)
- ۱۶۸ شکایت نسبت به رای داور

فصل سوم؛

هزینه

دادرسی و

اعسار

(۵۰۲-۵۱۴)

- ۱۷۳ انواع هزینه دادرسی
- ۱۷۵ جدول هزینه‌های دادرسی
- ۱۷۷ بررسی دعوای اعسار

فصل چهارم؛

خسارات

(۵۱۵-۵۲۹)

- ۱۸۱ شناسایی انواع خسارات
- ۱۸۶ شرایط جبران خسارات
- ۱۸۷ جدول مستثنیات دین

فصل پنجم؛

قوانین

خاص

- ۱۸۹ قوانین خاص
- ۱۹۱ قانون شورای حل اختلاف
- ۱۹۹ قانون دیوان عدالت اداری
- ۲۰۷ قانون اجرای احکام مدنی

علایم اختصاری

آ.ا.ق.ت.د.ع.ا	آیین نامه‌ی اصلاحی قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب
آ.د.د.ع.ا	آیین دادرسی دیوان عدالت اداری
آ.ق.ت.د.ع.ا	آیین نامه‌ی اجرای قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب
آ.ل.ق.ا.ک.و.د	آیین نامه لایحه‌ی قانونی استقلال کانون وکلای دادگستری
د.ع.ا.ق	دادگاه عالی انتظامی قضات
د.ع.ک	دیوان عالی کشور
ق.ا	قانون اساسی
ق.ا.ا.م	قانون اجرای احکام مدنی
ق.ا.ج	قانون امور حسبی
ق.ا.ق.ت.د.ع.ا	قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب
ق.ت	قانون تجارت
ق.ث	قانون ثبت
ق.آ.د.ک	قانون آیین دادرسی کیفری ۱۳۷۸
ق.آ.د.م	قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹
ق.آ.د.م.س	قانون آیین دادرسی مدنی سابق مصوب ۱۳۱۸
ق.د.ع.ا	قانون دیوان عدالت اداری
ق.و.د.د.و	قانون وصول برخی از اموال دولت و مصرف آن در موارد معین
ق.م	قانون مدنی
ق.م.ا	قانون مجازات اسلامی
ه.ع.د.ع.ک	هیئت عمومی دیوانعالی کشور

نخستین

بررسی طرق شکایت از آرا

www.ketab.ir

بررسی تطبیقی طرق شکایت از آزار حقوقی ایران

(تجزیه و تحلیل مواد ۳۲۶ الی ۴۴۱ قانون آیین دادرسی مدنی به طور تطبیقی)

در حقوق ایران و در رویه‌ی موجود دادگاه‌ها، طرق شکایت از آرا یا همان اعتراض به رأی در معنای عام به دو دسته‌ی اولیه تقسیم‌بندی می‌شود که عبارتند از:

الف - طرق معمول شکایت ب - طرق غیر معمول شکایت

منظور از طرق معمول، طرقی است که قبل و بعد از انقلاب در ایران وجود داشته و فعلاً هم وجود دارد و مشابه آن در دیگر کشورها هم دیده شده است. این طرق، شیوه‌هایی هستند که در صورت مجاز بودن شکایت معمولاً مورد استفاده قرار می‌گیرند. اما طرق غیر معمول، به طرقی گفته می‌شود که قبل از انقلاب در ایران وجود نداشته و بعد از انقلاب ایجاد شده است و مشابه آن در دیگر کشورها وجود ندارد، که البته این طرق در حال حاضر یا نسخ گردیده‌اند یا استفاده از آن‌ها با توجه به بخشنامه‌های جدید بسیار محدود شده است. موارد نقض به وسیله اعمال مواد ۳۲۶ تا ۳۲۹ قانون آیین دادرسی مدنی (تجدیدنظر خواهی به جهت رفع اشتباه رأی قضایی) و همینطور تجدیدنظر نسبت به رأی قطعی که مرجع آن نسبت تشخیص بود، از مصادیق این طرق‌اند که در حال حاضر نسخ گردیده‌اند. شکایت از طریق ریاست قوه قضاییه (اعمال ماده ۱۸۱ قانون تشکیلات دادگاه‌های عمومی و انقلاب) نیز از طرق غیر معمول محسوب می‌شود که در حال حاضر بسیار محدود شده است.

طرق معمول خودش به دو دسته تقسیم‌بندی می‌شود: ۱- طرق عادی ۲- طرق فوق‌العاده.

۱- طرق عادی شکایت از آرا عبارتند از: الف- واخواهی ب- تجدیدنظر خواهی (پژوهش).

علت قراردادن این طرق شکایت در دسته طرق عادی این است که طرح آن‌ها، برخلاف طرق فوق‌العاده شکایت، جز در موارد استثنایی مجاز است و در نتیجه بر خلاف طرق فوق‌العاده، اثر تعلیقی دارند.

۲- طرق فوق‌العاده شکایت از آرا عبارتند از: الف- فرجام (تمییز) ب- اعتراض شخص ثالث ج- اعاده دادرسی.

از آنجایی که این طرق نسبت به تمام احکام قابل اعمال نیست مگر اینکه قانون تصریح کرده باشد آنها را طرق فوق‌العاده می‌نامند.

در این بخش در مقام تبیین و مطالعه‌ی تطبیقی طرق پنجگانه‌ی شکایت از آرا می‌باشیم. سعی ما بر این است، ضمن بررسی تطبیقی طرق عادی و فوق‌العاده شکایت از آرا با همدیگر، وجوه اشتراک و افتراق طرق مزبور را کشف نموده و با بیان قواعد حاکم بر طرق شکایت از آرا، مطالعه و یادگیری این موضوع را تسهیل نماییم.

۱- شعبه تشخیص شعبه‌ای از دیوان عالی کشور بود که با ۵ قاضی (۱ رئیس و ۴ مستشار) تشکیل جلسه می‌داد که همگی توسط رئیس قوه قضاییه انتخاب می‌شدند.

طرق شکایت از آرا

طرق غیر معمول

طرق معمول

طرق فوق العاده

طرق عادی

اعاده
دادرسی

مواد

۴۲۶

تا

۴۴۱

اعتراض
شخص ثالث

مواد

۴۱۷

تا

۴۲۵

فصل
خواهی

مواد

۳۶۶

تا

۴۱۶

تجدید
نظر خواهی

مواد

۳۲۶

تا

۳۶۵

واخواهی

مواد

۳۰۵

تا

۳۰۸